

כ"ה ניסן, תשע"ג, 5.4.2013

גיליון מס' 353

פרשת שמייני

ויהי ביום השמיני

מאת הרב אסי בלנק, קיבוץ עין הנצי"ב

היום השמיני הוא היום שהתכוננו אליו הרבה מאוד זמן. כמה זמן? אולי מאז בריאת העולם, אולי מרגע שהסתיים מעמד הר סיני. כדברי הרמב"ן (שמות כ"ה ב') "וסוד המשכן הוא, שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתר".

העם כולו עמל במשך תקופה ארוכה על בניית המשכן על מנת שתשרה שכינה בתוכו. הציבור נרתם למשימה בתרומות מרובות, רבים משתתפים במאמצי הבנייה הנרחבים. הכהנים לומדים את עבודתם ומתאמנים במשך שבעת ימי המילואים על דרך העבודה המדוייקת. האם המאמצים יצליחו? "לפי שכל שבעת ימי המילואים, שהעמידו משה למשכן ושמש בו ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה משה רבינו, כל הטורח שטרחנו, שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל" (רש"י). עם ישראל רואה את השראת השכינה במשכן לא רק כהמשך למעמד הר סיני אלא כהוכחה לכך שאכן נתכפר עוון העגל.

מה צריך לקרות כדי שביום השמיני יתגלה הקב"ה לעם ישראל במשכן?

התשובה כתובה בתחילת הפרשה: קורבנות, חטאת ועולה של אהרן, חטאת עולה שלמים ומנחה של העם – "כי היום ה' נראה אליכם".

האם יש כאן הבטחה? באופן שבו הדברים מוצגים על ידי משה התשובה לשאלה זו היא חיובית: "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'", כלומר – אם כך תעשו, ירא אליכם כבוד ה'. הקורבנות מוקרבים, אהרן מבצע את חלקו בדיוקנות – מקריב את קורבנותיו ואת קורבן העם "וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מַעֲשֵׂת הַחֲטָאִת וְהֶעֱלָה וְהִשְׁלֵמִים", ועדיין לא נראה כבוד ה'. מה עושים?

שתי אפשרויות מוצגות בפסוקים: "וַיִּקְחוּ בְנֵי אֶהָרֶן נֹדֵב וְאַבְיָהוּא אִישׁ מִחֲתָתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עָלֶיהָ קִטְרֹת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה'". נדב ואביהוא מנסים לעשות דבר מה נוסף הקשור לעבודת המשכן, שלא נעשה עד כה, על מנת לגרום להשראת השכינה. הם מקטירים קטורת. ולעומתם משה ואהרן יוצאים מאהל מועד ומברכים את העם: "וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל אֶהָל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת הָעָם". הם מבינים

שמבחינת עבודת המשכן כל מה שצריך היה לעשות נעשה. ואם כן, על מנת לזכות בראיית כבוד ה' נדרש משהו אחר. לדעת רש"י הברכה היתה תפילה: "אמרו ויהי נועם ה' אלוהינו עלינו (תהלים צ ז), יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם". מה ההבדל בין הברכה שמברכים משה ואהרן, להקטרת הקטורת שנעשית על ידי נדב ואביהוא, סוף סוף לא נצטוו לא על זו ולא על זו?

כאן כדאי לחכות כמה שניות, לא להמשיך בקריאה ולחשוב: מה באמת ההבדל בין שני המעשים?

לדעתי ההבדל הוא בהבנת מהות השראת השכינה. נדב ואביהוא מבינים מדברי רבם משה שהשראת השכינה היא בידינו, בידי עם ישראל. שאם ייעשו המעשים הנכונים השכינה בוא תבוא, ואם לא זכינו להשראת השכינה, הדברים בידינו, ובידינו בלבד, ולכן יש לעשות מעשים נוספים, ובסופו של דבר השכינה תגיע. משה ואהרן לעומתם מבינים שהשראת השכינה לא תלויה רק בנו ובמעשינו אלא היא חסד מאת הקב"ה. אמנם נצטוינו על הפעולות הנדרשות על מנת שישירנה שכינתו בתוכנו: "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם", אבל קיום הבטחותיו של הקב"ה תלוי בו ובחסדו. התפילה היא הכרה של משה ואהרן בכך שלא הכל תלוי בעם ישראל, שהסליחה והכפרה על חטא העגל לא תלויים רק בנו ובמאמצינו אלא גם בחסדו של הקב"ה.

בימים אלה בהם אנחנו מציינים את עצמאותנו, את חזרתו של עם ישראל לארצו ולפעילות בזירה ההיסטורית. המשמעות הדתית של ימים אלה היא ההבנה שהרבה מאוד תלוי בנו ובמעשינו אך לא פחות מכך הרבה תלוי בכך שנזכה לברכת ה' ממעל: "ויהי נועם ה' אלוהינו עלינו, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידינו".

יהי רצון שנשכיל לבנות, ליצור, להגן, אך גם להתפלל ולהתברך: "אם ה' לא יבנה בית שְׁוֹא עֲמְלוּ בּוֹנֵי בּוֹ אִם ה' לא יִשְׁמַר עִיר שְׁוֹא שְׁקֵד שׁוֹמְרִי".

הרב אסי בלוק – רב קיבוץ עין הנוצי"ב, מלמד במדרשת עין הנוצי"ב. אבא לשישה, נשוי לשולי, יועצת משפטית.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בעזרת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בעזרת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il